

Laki

työriitojen sovittelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työriitojen sovittelusta annetun lain (420/1962) nimike, 1 luvun otsikon sekä 1, 3, 5 ja 6 §:n ruotsinkielinen sanamuoto, 2 luvun otsikko, 7 ja 8 §:n, 3 luvun otsikon, 9, 9 a, 10 ja 11 §:n, 12 §:n 1 momentin ja 13—16 §:n ruotsinkielinen sanamuoto, 17 §:n 1 momentti sekä 18 §:n 1 momentin ja 19 ja 20 §:n ruotsinkielinen sanamuoto,
sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun otsikon sekä 1, 3, 5, 7, 9 ja 15 §:n ruotsinkielinen sanamuoto, 17 §:n 1 momentti ja 20 §:n ruotsinkielinen sanamuoto laissa 354/2009, 8 §:n ruotsinkielinen sanamuoto osaksi laissa 354/2009, 9 a §:n ja 10 §:n sekä 16 §:n ruotsinkielinen sanamuoto laissa 109/2023 ja 18 §:n 1 momentin ruotsinkielinen sanamuoto laissa 609/2018, sekä
lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 354/2009, uusi otsikko ja 3 momentti, 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 354/2009, uusi otsikko, 5 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 354/2009, uusi otsikko, 6 §:ään uusi otsikko, 7 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 354/2009, uusi otsikko ja 2 momentti, 8 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 354/2009, uusi otsikko, lakiin uusi 8 a—8 c §, 9 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 354/2009, uusi otsikko, 9 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 109/2023, uusi otsikko, 10 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 109/2023, uusi otsikko, 11—14 §:ään uusi otsikko, 15 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 354/2009, uusi otsikko, 16 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 109/2023, uusi otsikko, 17 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 354/2009 ja 477/2011, uusi otsikko, 18 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 799/1989 ja 609/2018, uusi otsikko, lakiin uusi 18 a ja 18 b §, 19 §:ään uusi otsikko, 20 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 354/2009, uusi otsikko ja 22 §:ään uusi otsikko seuraavasti:

Laki

työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tässä laissa säädetään työriitojen sovittelun lisäksi eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä.

3 §

Valtakunnansovittelijan tehtävät

5 §

Sovittelijan tehtävät

6 §

Sovittelijan esteellisyys

2 luku

Työnseisauksen toimeenpanemisesta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä

7 §

Ilmoitus työnseisauksesta

Työnseisauksena toimeenpantavaan myötätuntotyötaisteluun tai poliittiseen työtaisteluun tai niiden laajentamiseen ei saa ryhtyä, ellei työnseisauksen järjestäjä ole viimeistään seitsemän päivää ennen työnseisauksen tai sen laajentamisen aloittamisajankohtaa ilmoittanut kirjallisesti 1 momentissa tarkoitetut tiedot valtakunnansovittelijan toimistoon sekä työrauhavelvollisuuden vallitessa vastapuolena olevalle työehtosopimusosapuolelle ja myötätuntotyötaistelusta, työrauhavelvollisuudesta riippumatta, lisäksi sen kohteena olevalle työnantajalle. Ilmoituksen tekijä voi 1 momentissa tarkoitetulla tavalla siirtää tai rajoittaa työtaistelua vain sen työnantajan tai työntekijäyhdistyksen suostumuksella, jolle ilmoitus työtaistelusta on tehty.

8 §

Työnseisauksen siirtäminen

8 a §

Myötätuntotyötaistelun rajoitukset

Työtaistelua, jolla tuetaan toisessa työriidassa esitettyjä vaatimuksia (*myötätuntotyötaistelu*), ei saa työrauhavelvollisuuden ulkopuolella toimeenpanna, jos tuettavan työtaistelun tavoitteena on muu kuin työehtosopimus ja myötätuntotyötaistelua on pidettävä 2 tai 3 momentissa tarkoitetulla tavalla suhteettomana.

Myötätuntotyötaistelua on pidettävä suhteettomana, jos:

- 1) työnantajan palvelu- tai tuotantotoimintaa rajoitetaan laajemmin kuin sen toiminnan osalta, joka palvelee tai hyödyttää pääriidan piirissä olevaa työnantajaa; ja
- 2) rajoittamisella aiheutetaan sille työnantajalle, jonka työntekijät osallistuvat myötätuntotyötaisteluun, tai tämän sopimuskumppanille sellaisia vahingollisia seurauksia, joita olosuhteet huomioon ottaen ei voida pitää kohtuullisina.

Jos myötätuntotyötaistelu toimeenpannaan tuen osoittamiseksi ilman, että sillä olisi välitöntä vaikutusta pääriidan piirissä olevan työnantajan toimintaan, myötätuntotyötaistelusta ei saa aiheutua pääriitaan nähden suhteettomia vahingollisia seurauksia.

Myötätuntotyötaistelusta työrauhavelvollisuuden vallitessa säädetään työehtosopimuslain (436/1946) 8 a §:ssä.

8 b §

Poliittiseen päätöksentekoon kohdistuva työtaistelu

Poliittisella työtaistelulla tarkoitetaan työtaistelua, jonka tarkoituksena on vaikuttaa ylikansalliseen, valtakunnalliseen, alueelliseen tai paikalliseen poliittiseen päätöksentekoon.

Työnseisauksena toimeenpantava poliittinen työtaistelu ei saa jatkua enää sen jälkeen, kun on kulunut 24 tuntia työnseisauksen aloittamisesta. Lisäksi työnseisaus on järjestettävä siten, ettei siitä aiheudu häiriötä tuotantotoimintaan ennen työnseisausta tai sen päättymisen jälkeen, jos tällaiset häiriöt ovat kohtuudella vältettävissä toimeenpanijan käytettävissä olevin keinoin. Tämä velvollisuus ei kuitenkaan estä poliittisen työnseisauksen toimeenpanoa.

Muutoin kuin työnseisauksena toimeenpantava poliittinen työtaistelu saa kestää enintään kaksi viikkoa.

Poliittista työtaistelua ei saa toimeenpanna, jos toimeenpaneva yhdistys 12 kuukauden kuluessa tosiasiallisesti jatkaa aiemmin järjestämänsä poliittista työtaistelua saman tavoitteen saavuttamiseksi.

Poliittisesta työtaistelusta työrauhavelvollisuuden vallitessa säädetään työehtosopimuslain 8 b §:ssä.

8 c §

Työtaisteluoikeus virkasuhteessa

Edellä 7 §:n 2 momentissa sekä 8 a ja 8 b §:ssä säädettyä ei sovelleta virkasuhteessa. Työtaisteluoikeudesta virkasuhteessa säädetään valtion virkaehtosopimuslain (664/1970) 8 §:ssä, kunnan ja hyvinvointialueen virkaehtosopimuksista annetun lain (669/1970) 8 §:ssä, eduskunnan virkamiehistä annetun lain (1197/2003) 50 §:ssä, Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain (1166/1998) 45 §:ssä ja evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain (968/1974) 8 §:ssä.

3 luku

Sovittelutoimi

9 §

Sovittelun aloittaminen

9 a §

Vapaaehtoinen sovittelu

10 §

Sovittelumenettely

11 §

Sovinnon aikaansaaminen

12 §

Kuuleminen sovittelussa

13 §

Sovintoehdotus ja sovittelun keskeyttäminen

14 §

Sovinnon ehtojen kirjaaminen

15 §

Työriidan sovittelu tai ratkaisu erityisissä toimielimissä

16 §

Oikeudelliset riita-asiat

17 §

Rangaistussäännökset

Joka rikkoo 7 §:ssä tai 8 §:n 2 momentissa säädetyn taikka 8 §:n 1 momentin mukaisesti annetun kiellon, on tuomittava *työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain rikkomisesta* sakkoon.

18 §

Salassapitovelvollisuus

18 a §

Hyvitys

Työntekijöiden tai työnantajien yhdistys, joka toimeenpanee työtaistelun 8 a tai 8 b §:ssä säädetyn vastaisesti, on vahingonkorvauksen asemesta maksettava hyvitys. Hyvityksen määrä on vähintään 10 000 euroa ja enintään 150 000 euroa.

Oikeus hyvityksen vaatimiseen on työtaistelun kohteeksi joutuneella työnantajalla tai työntekijällä. Jos saman työtaistelutoimen perusteella hyvitystä vaatineita asianosaisia on useampia, tuomittavan hyvityksen yhteismäärän on oltava vähintään 10 000 euroa ja enintään 150 000 euroa.

Hyvityksen suuruutta määrättäessä on otettava huomioon kaikki esiin tulleet asianhaarat, kuten vahingon suuruus, syyllisyyden määrä, toisen osapuolen rikkomukseen mahdollisesti antama aihe ja yhdistyksen tai yrityksen koko. Erityisestä syystä hyvitystä voidaan kohtuullistaa tai se voidaan jättää kokonaan tuomitsematta.

Kanne hyvityksen suorittamisesta on pantava vireille käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä on vastaajan kotipaikka.

Oikeus hyvitykseen raukeaa, jos kannetta ei nosteta kuuden kuukauden kuluessa sen kalenterikuukauden päättymisestä, jonka aikana oikeus hyvitykseen on syntynyt.

Hyvityksestä työrauhavelvollisuuden vallitessa säädetään työehtosopimuksissa.

18 b §

Hyvityksen rahamäärän tarkistaminen

Edellä 18 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen hyvityksen vähimmäis- ja enimmäismäärä tarkistetaan rahanarvon muutosta vastaavasti kolmivuotiskausittain valtioneuvoston asetuksella.

19 §

Virka-apu

20 §

Palkkiot, kustannukset ja eräiden asiakirjojen maksuttomuus

22 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 18 päivänä toukokuuta 2024.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn työehtosopimukseen sisältyviä tämän lain 7 §:n 2 momentissa säädetystä poikkeavia määräyksiä sovelletaan työehtosopimuksen voimassaolon päättymiseen saakka.

Tätä lakia ei sovelleta myötätuntotyötaisteluun, joka on alkanut tai josta on ilmoitettu työnantajalle ennen tämän lain voimaantuloa.

Ennen tämän lain voimaantuloa alkaneeseen poliittiseen työtaisteluun, joka jatkuu lain voimaan tullessa, sovelletaan tämän lain säännöksiä. Tällöin poliittisen työtaistelun katsotaan alkaneen tämän lain tullessa voimaan.

Helsingissä 17.5.2024

Tasavallan Presidentti

Alexander Stubb

Työministeri Arto Satonen